

Universiteit Utrecht

Faculteit Geowetenschappen
Alumni Sociale Geografie & Planologie

ALUMNI NIEUWSBRIEF

NUMMER
01 2015

Voorwoord • In memoriam Menno Vellinga • Europa in Utrecht • Verzet en verraad • AGORA magazine • Stads- en economische geografie • Mentornetwerk • Stan Geertman hoogleraar • Matching bij SGPL • Op excursie naar Drenthe • Lokale identiteiten • Nieuws van de V.U.G.S. • GEOColumn

Helaas beginnen wij deze nieuwsbrief met een triest bericht over een bevlogen Latijnsamerikanist Menno Vellinga, die eind januari 2015 overleed.

Excursies en Europa roepen bij velen van u leuke herinneringen op. Eind maart is een nieuw boek verschenen 'Europa: een nieuwe geografie', dat geschreven is door overwegend Utrechtse geografen. In deze nieuwsbrief leest u hier meer over. Naast het boek is er ook een website ontwikkeld www.geo-europa.nl. Op deze site staan verdiepingsartikelen en andere thema's over Europa. Als u geïnteresseerd bent in Europa neem dan vooral een kijkje op deze informatieve website.

In mei herdenken wij de Tweede Wereldoorlog. Kerkhistoricus Frits Broeyer schreef een boek over het

'Utrechts Universitair verzet in de jaren 1940-1945'. Welk aandeel hadden geografen daarin?

In het najaar van 2014 zijn wij begonnen met het mentornetwerk, online netwerk dat alumni en studenten met elkaar in contact brengt. Een mooi initiatief dat dit voorjaar universitair breed wordt uitgezet, zodat ook andere alumni en studenten met elkaar in contact gebracht kunnen worden. Ook binnen SGO gaan wij verder met dit netwerk en hopen dat ook onze bachelorstudenten zich gaan aanmelden. Natuurlijk hopen wij ook dat u als alumnus/alumna mee wilt werken aan dit online netwerk.

Wij wensen u veel leesplezier.

Met geografische groet, Erika van Middelkoop

In memoriam Menno Vellinga

Op 22 januari 2015 is prof. dr. Menno Vellinga overleden. Hij werd 75 jaar oud. Van 1 januari 1996 tot 1 september 2002 was hij hoogleraar bij de vakgroep Sociale Geografie van Ontwikkelingslanden (nu IDS: International Development Studies) van de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen (inmiddels Geowetenschappen). Hij is ook verbonden geweest aan de vakgroep Culturele Antropologie van deze universiteit en aan de University of Florida in Gainesville.

Menno Vellinga was een joviale en bevlogen collega, die vooral in herinnering zal blijven als Latijnsamerikanist.

Bij het brede publiek was hij bekend als Cubadeskundige. In de buitenlandrubriek van een TROS-radioprogramma op zaterdagmorgen kwam hij daarover geregeld aan het woord. Zijn directe collega's herinneren hem om zijn afkeer van bureaucratisch gedoe, maar ook van zijn inspanningen om de sociale samenhang binnen de vakgroep te continueren. Gery Nijenhuis, die bij hem promoveerde: 'binnen de vakgroep SGO was Jan Hinderink begonnen met de traditie om één keer per jaar de mensen uit zijn vakgroep uit te nodigen voor een culinair diner bij hem thuis. Menno zette die traditie voort, maar wel in zijn eigen stijl: The American

Way. Indonesische gerechten verving hij door pizza's'.

Vellinga's onderzoek richtte zich op de rol van elites in het proces van regionale ontwikkeling in met name Mexico, Peru en Colombia. Maar ook andere thema's hadden zijn belangstelling. In de periode waarin hij leiding gaf aan SGO/IDS publiceerde hij onder andere over globalisering en over de rol van de drugseconomie in Latijns Amerika. Zijn collega Otto Verkoren: 'In het kader van een VN-onderzoek naar drugsbestrijding mocht hij met het Boliviaanse leger mee naar gebieden waar boeren leefden van de cocateelt. Zijn op veldwerk gebaseerde boek hierover werd goed ontvangen'. Zoals de gewoonte is, kreeg Menno Vellinga bij zijn emeritaat een liber amicorum aangeboden. In deze bundel, *State and Development*, staan essays van zijn collega's en vrienden maar ze geeft ook een goede indruk van Vellinga's interesses en publicaties. Enkele jaren na zijn emeritaat is op zijn leerstoel Annelies Zoomers benoemd die nu leiding geeft aan IDS.

Europa in Utrecht

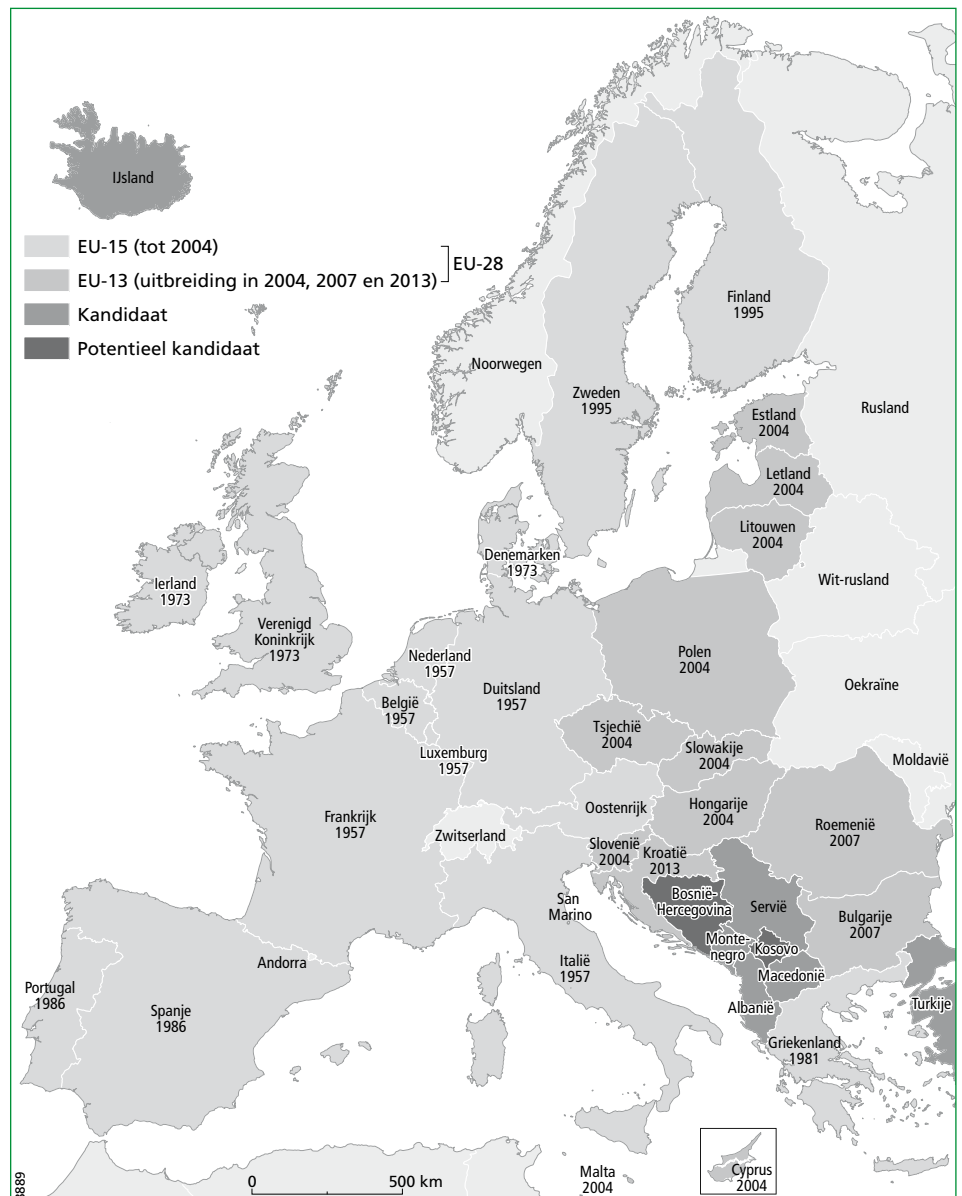
Geschreven door overwegend Utrechtse geografen, verscheen eind maart **Europa: een nieuwe geografie**. Het boek past in een Utrechtse traditie om onderwijs te verzorgen over de geografie en planologie van Europa. Maar de opzet en uitvoering zijn vernieuwend.

Het roept bij menige afgestudeerde warme herinneringen op: met de bus op excursie naar een land in Europa, ergens in de eerste jaren van de studie. Begin juni is het weer zover. Bijna 200

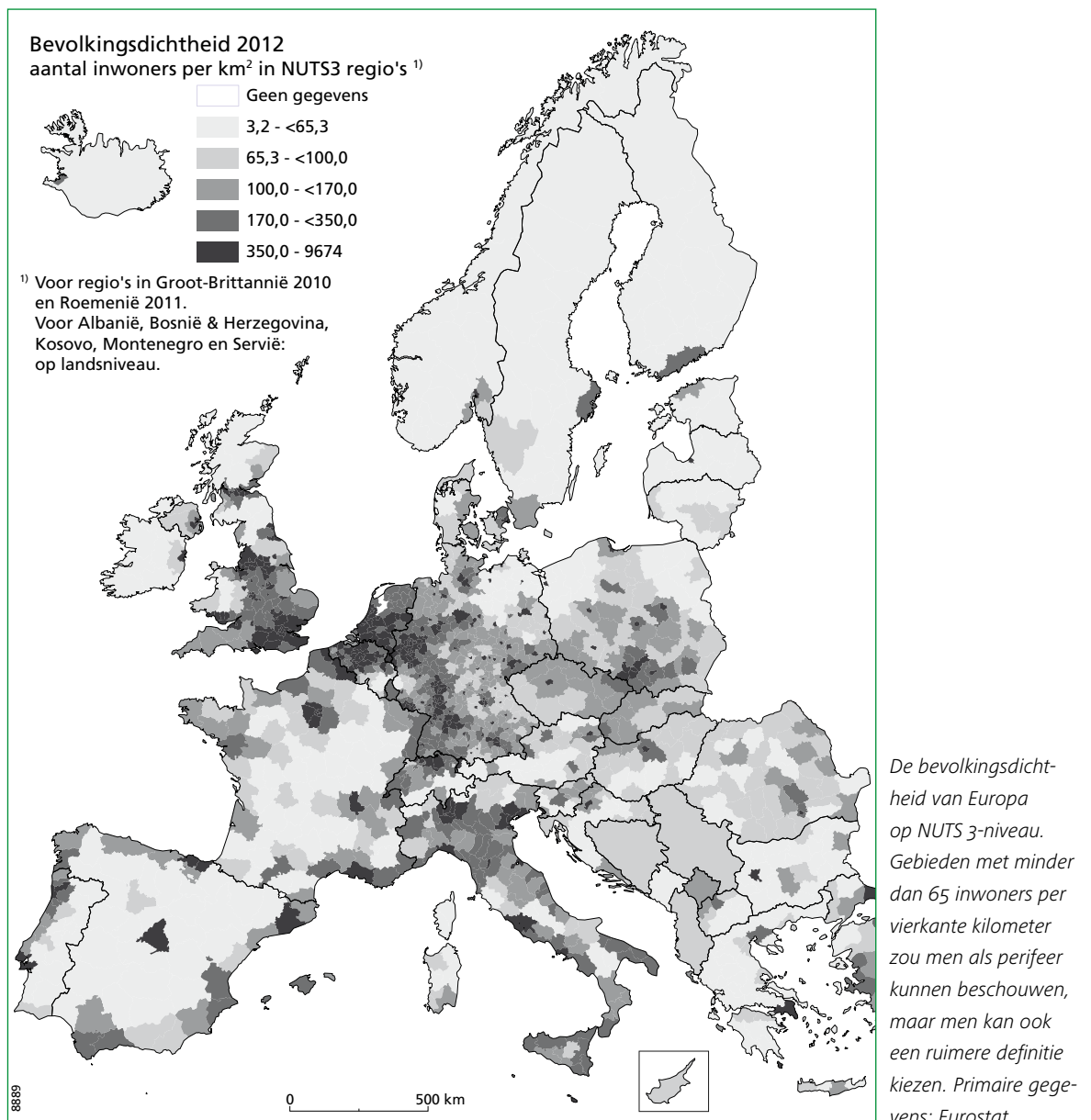
eerstejaars sociaal-geografen en planologen zullen voor acht dagen vertrekken naar uiteenlopende bestemmingen. Dit jaar zijn er zes excursies: Noordwest-Engeland (Liverpool en Manchester), Londen, Wales, Praag en omgeving, Alicante en omgeving, en Oost-Duitsland/Polen.

De excursies zijn het populaire onderdeel van de cursus die de prozaische naam 'Ruimtelijke vraagstukken in Europa' draagt. Ze bestaat verder uit hoorcolleges, een leerboek dat zelf

doorgenomen moet worden, plus opdrachten en tentamens. Ooit, in de jaren zestig en zeventig, was dat leerboek Jean Gottmann's fameuze *A Geography of Europe*. Rond 1980 werd het een boek van Utrechtse makelij: *Aspekten van Europa*, met bijdragen van onder meer Jan Verduin over bevolkingsontwikkelingen en Henk Otters over zeehavens. En in de 21ste eeuw verschenen onder Utrechtse redactie

De Europese Unie eind 2014: lidstaten (met het jaar van toetreding) en (potentiële) kandidaat-lidstaten. IJsland is officieel nog kandidaat-lidstaat, maar de onderhandelingen over lidmaatschap zijn stopgezet. Oost-Duitsland kwam in 1990 bij de EU.

boeken over *Europa* (2004), *West-Europa* (2009) en *Midden- en Oost-Europa* (2010) bij Van Gorcum.

Begin 2013 heeft Van Gorcum zijn hele geografiefonds (waartoe bijvoorbeeld ook de boeken van Henk Berendsen over de fysische geografie van Nederland hoorden) overgedaan aan Ruud Mascini. Hij werkte vele jaren bij diverse uitgeverij voordat hij een eigen bedrijf oprichtte: Perspectief Uitgevers. Inmiddels is hij een bekend gezicht geworden in geografisch Nederland; zo is hij met zijn uitgeverij trouw aanwezig op de onderwijsdagen van het KNAG.

Mascini: 'Van Gorcum was traditioneel een uitgever van papieren boeken, zonder digitale aanvulling. Maar in 2015 kom je daar als educatief uitgever niet ver meer mee. Vandaar dat boeken als *De ontdekking van de geografie* vorig jaar en *Europa: een nieuwe geografie* momenteel een uitgebreide digitale component hebben, met allerlei aanvullingen op het boek: behalve verdiepende teksten ook beelden, films, handreikingen aan docent en lezer – te veel om op te noemen. Groot voordeel: je kan er steeds actueel materiaal opzetten.' Voor dit boek is zelfs een eigen website ontwikkeld: www.geo-europa.nl.

n.l. Nieuw aan het boek is ook de full-colour uitvoering, zodat vooral kaarten beter tot hun recht komen.

Het nieuwe boek neemt Midden- en Oost-Europa weer samen met West-Europa. Redacteur Ben de Pater: 'Wat dat betreft gaan we terug naar de oerversie uit 2004. Later is die gesplitst in twee zelfstandige boeken. Maar deze drie gebieden zijn tegenwoordig zo met elkaar vervlochten, dat integratie verstandig is. Het zijn geen gescheiden werelden meer'. Leo Paul, co-redacteur en Midden- en Oost-Europa specialist, nuanceert: 'Studenten die meegaan

op excursie naar Tsjechië, Polen en de voormalige DDR zullen met eigen ogen kunnen zien dat het communistische verleden nog op veel plekken zichtbaar is. Maar inderdaad, mede door hun

toetreding tot de Europese Unie, krijgen die landen meer en meer een Westerse signatuur.'

Ben de Pater & Leo Paul, red. (2015)

Europa: een nieuwe geografie. 384 p., € 34,90. Utrecht: Perspectief Uitgevers. ISBN 9789491269103. Verkrijgbaar in de boekhandel en meer informatie: www.geo-perspectief.nl

Verzet en verraad op het Geografisch Instituut in de oorlog

De kerkhistoricus Frits Broeyer wijdt de zich na zijn pensionering aan een studie van het Utrechtse universitaire verzet in de jaren 1940-1945. Welk aandeel hadden geografen daarin?

Soms besteed ik in een college over de geschiedenis van het denken en doen van geografen aandacht aan de Utrechtse geografie in oorlogstijd. Standaard vallen dan de namen van twee tegenpolen: Louis van Vuuren en Wim Eggink. Van Vuuren was de enige hoogleraar sociale geografie, en de grote man op het Geografisch Instituut aan Drift 21 (zijn collega Karl Oestreich, fysisch-geograaf, had Joodse voorouders en moest zich daarom, ondanks zijn Duitse nationaliteit, koest houden). Als geograaf werd Van Vuuren gewaardeerd, maar als rector magnificus van de universiteit – een functie die hem toeviel in september 1941 – niet. Als rector dacht hij mee met de Duitse machthebbers; hun instructies voerde hij gehoorzaam uit. Aan studentenverzet had hij een hekel. Wel deed hij af en toe een goed woordje voor individuele Joden die in Duitse handen waren gevallen.

Zijn tegenpool was Wim Eggink, die in oorlogstijd sociale geografie studeerde en twee jaar aaneengesloten voorzitter van de VUGS was. Vergeten is hij niet: tien jaar geleden hebben VUGS en Drift '66 een speelfilm over hem gemaakt en werd de zaal waarin de universiteitsraad vergadert mede naar hem genoemd. Eggink was een van de eerste studenten die, in 1940 al, opriep tot verzet tegen de anti-Joodse maatregelen. Later

werd hij een spilfiguur in het landelijk studentenverzet en in de illegale pers. Hij overleed kort voor het einde van de oorlog in een Duitse gevangenis.

Kinderkomité

Er waren echter meer geografiestudenten die zich in verzetskringen bewogen. Minder bekend was Jan Meulenbelt, misschien omdat hij de oorlog overleefde en zweeg over zijn verzetswerk (zijn nichtje Anja Meulenbelt haalt aan haar oom herinneringen op in haar weblog). Jan Meulenbelt zat in een heel ander circuit dan Eggink. Hij was de oprichter van het Utrechts Kindercomité, dat Joodse kinderen uit Amsterdam smokkelde. Frits Broeyer wijdt er een apart hoofdstuk aan.

Verscheidene studenten sociale geografie waren in het Kinderkomité actief. Ad Batenburg-Groenendijk bijvoorbeeld, die zich als eerste ontfermde over Joodse kinderen die rondzwierven in Amsterdam. En Ankie Stork, die kinderen per trein meenam naar Twente, waar ze voor onderduikadressen had gezorgd. Ze was koelbloedig in haar optreden. In een interview dat Broeyer met haar had, vertelt ze hoe zij zeven kinderen, die te veel opvielen in een huis in Ommen, overbracht naar een buitenhuis in Hellendoorn. Dat buiten was van de vermaarde geofysicus Vening Meinesz, die aan geografiestudenten cartografie doceerde. Hij was een van de professorale tegenspelers van Van Vuuren.

Er waren echter ook verraders in studentenkring. Broeyer besteedt een

aparte paragraaf aan Miep Oranje. Ze was in september 1942 gestart met haar studie sociale geografie (al zal die toen niet veel meer hebben voorgesteld – een half jaar later kwam het onderwijs definitief tot stilstand, toen studenten massaal weigerden de zogeheten loyaliteitsverklaring te ondertekenen, hoewel Van Vuuren daarop wel aandrong). Miep Oranje begon als koerierster in het verzet, werd gearresteerd, raakte waarschijnlijk verliefd op haar SD-ondervrager en ging voor de Duitsers werken. Geschat wordt dat door haar verraad 195 verzetsstrijders zijn opgepakt. Toen de grond onder haar voeten te heet werd, kon ze als verpleegster bij het Duitse Rode Kruis terecht. Sindsdien ontbreekt elk spoor van haar. Een gerucht wil dat ze in Duitsland een geallieerde officier ontmoette die haar meenam naar zijn vaderland. Gelet op haar geboortjaar (1923) is het niet onmogelijk dat ze nog in leven is.

De hoofdzaken van het studentenverzet waren wel bekend, dankzij onder meer de studie die Sander van Walsum maakte van de Utrechtse universiteit tijdens de bezetting (*Ook al voelt men zich gewond*, 1995). Frits Broeyer weet daar in zijn onderzoek echter veel onbekende details aan toe te voegen. Zijn boek is denkkelijk wel het definitieve over het universitaire verzet in Utrecht. *Ben de Pater*

Frits Broeyer (2014), *Het Utrechtse universitaire verzet 1940-1945. 'Heb je Kafka gelezen?'* Matrijs, 488p., 29,95 euro.

AGORA magazine – (nog) altijd actueel!

AGORA magazine is in 1984 opgericht door geografen die werkten bij het onderzoeksbureau STRABO. Vele redacties en uitgevers later bestaat dit 'magazine voor actuele sociaal-ruimtelijke vraagstukken' nog steeds. De ambitie van AGORA is onderbelichte en actuele thema's op een kritische en leesbare manier onder het voetlicht te brengen.

AGORA slaat in haar themanummers – die 4 of 5 keer per jaar uitkomen – een brug tussen studenten en gevorderde wetenschappers, tussen wetenschap en praktijk en tussen Nederland en Vlaanderen. Recent brachten wij themanummers uit over Sport, Maakbaar Toerisme, (Re)Actie, Mobiliteitstransities en de Universiteit. Onlangs verscheen het nieuwste nummer, dat gaat over het onderwerp Ruimte en Geschiedenis. Het tijdschrift draagt ook een steentje bij aan het debat rondom het 'Jaar van de Ruimte'. De redactie van AGORA

bestaat uit geografen, planologen en stadssociologen die in veel gevallen aan het begin van hun carrière staan of nog studeren. Zowel in Nederland als in Vlaanderen timmert het magazine aan de weg. Het afgelopen jaar hebben wij veel nieuwe enthousiaste en betrokken redacteurs mogen verwelkomen. Een nieuw hoofdredacteurs trio bestaande uit alumni Sociale Geografie aan de UU (Marianne de Beer en Ineke Deelen) en UvA (Jorn Koelemaij) heeft sinds enkele maanden het stokje overgenomen van Egbert van der Zee. Er waait een frisse wind door de redactie, waarbij veel aandacht wordt besteed aan nieuwe ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en promotie. Wij zijn ervan overtuigd dat het magazine AGORA voor alumni Sociale Geografie en Planologie een must is om te lezen, mocht u graag op de hoogte blijven van recente ontwikkelingen op het gebied van wetenschap en praktijk van de sociaalruimtelijke wetenschap-

pen. Ook staan wij altijd open voor nieuwe redacteurs, ingezonden artikelen (of reacties op artikelen) en uiteraard voor nieuwe abonnees! Heeft u interesse? Neem dan een kijkje op www.agora-magazine.nl of stuur een mail naar agora.secretaris@gmail.com.
Hoofdredactie AGORA, Marianne de Beer, Ineke Deelen en Jorn Koelemaij

Stads- en economische geografie

Afgelopen jaar werden het Utrechtse stadsgeografische en economisch-geografische onderzoek zeer geprezen door een internationale visitatie-commissie. Voor hun onderzoek in de jaren 2007-2012 kreeg zij 19 van de maximaal 20 punten.

Onlangs werden de resultaten gepubliceerd van het zogeheten NAPOLEON-onderzoek dat onder leiding stond van Frank van Oort, hoogleraar stedelijke economie in Utrecht. Aanleiding voor het onderzoek was de zorg of Nederlandse steden niet te klein zijn om goed te kunnen concurreren met grotere buitenlandse steden. Op de achtergrond speelt de gedachte dat metropolen door hun agglomeratievoordelen innovatiever en economisch krachtiger zijn dan middelgrote en kleinere steden.

Maar kunnen steden in Nederland hun tekort aan massa wellicht compenseren door als het ware massa te lenen van hun nabijgelegen burens ('borrowed size')? Of hebben steden in bijvoorbeeld de Randstad eerder last van elkaars nabijheid ('agglomeration shadows')? Het boek 'De concurrentiepositie van Nederlandse steden. Van agglomeratiekracht naar netwerkkracht' (een pdf is te vinden op www.platform31.nl) concludeert dat er wel degelijk een 'netwerkkracht' bestaat.

Frank van Oort is vanaf 1 april 2015 vier dagen in de week hoogleraar aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam, maar hij blijft een dag in de week verbonden aan de sectie economische geografie in Utrecht. Teruggekeerd naar de sectie stadsgeografie is Ronald van Kempen,

die in de afgelopen jaren decaan was van de faculteit Geowetenschappen. Hij geeft leiding aan het Europese onderzoeksprogramma Divercities (zie www.urbandivercities.eu), dat nog loopt tot 2017 en een EU-subsidie kreeg van 6,5 miljoen euro. Het programma, waaraan onderzoekers van 14 universiteiten in de EU meedoen, doet onderzoek naar hoe steden in Europa kunnen profiteren van de diversiteit van hun bevolking. Welke positieve gevolgen heeft stedelijke diversiteit voor sociale cohesie, sociale mobiliteit en economische prestaties? En hoe kunnen overheden en andere sleutelorganisaties die gevolgen vergroten?

Als opvolger van Ronald van Kempen is Piet Hoekstra, hoogleraar fysische geografie, benoemd tot decaan van de faculteit Geowetenschappen.

Mentornetwerk

online netwerk dat alumni en studenten SGPL met elkaar in contact brengt

Samen met het Utrechts Universiteitsfonds/alumnibureau van de Universiteit Utrecht is het departement Sociale Geografie en Planologie in november een pilot Mentornetwerk gestart voor (in eerste instantie) masterstudenten SG&PL. Het mentornetwerk is een online netwerk waarbij studenten een mentor (alumnus van de opleiding) kunnen zoeken en hem/haar vragen kunnen stellen met betrekking tot arbeidsmarktorientatie, masterkeuze, stage en hulp bij solliciteren.

In het najaar 2014 zijn ongeveer 100 alumni aangeschreven of zij mee wilden werken aan deze pilot. Hiervan hebben 72 alumni zich ingeschreven in het online netwerk. Onlangs heeft een evaluatie plaatsgevonden. Het blijkt dat de motivatie van zowel de alumni als de studenten om deel te nemen dicht bij

elkaar liggen. Het gaat met name om ervaring delen, kennis overdragen, netwerk delen, oriëntatie op de arbeidsmarkt en hulp bij keuzes maken.

Het U-fonds heeft besloten om het mentornetwerk in het voorjaar 2015 breed uit te gaan zetten. Ook alumni en studenten van andere opleidingen zullen toegang krijgen tot dit mentornetwerk. Vanuit SGPL gaan we ook de bachelorstudent benaderen om zich aan te melden voor dit online netwerk.

“Het mentornetwerk was voor mij erg nuttig. Ik heb via mail en daarna ook face to face contact gehad met mijn mentor. Hij heeft me geholpen bij het maken en aanpassen van mijn CV en het schrijven van sollicitatiebrieven voor stages. Het mentornetwerk is een goed hulpmiddel om je te oriënteren op de arbeidsmarkt en hulp te krijgen bij het maken van een CV en sollicitatiebrief. Ik zou het andere studenten aanraden om zich ook aan te melden. Je moet er zelf wat voor doen maar dan kun je er ook veel uit halen.”

Stan Geertman hoogleraar

Op 30 maart was er taart bij de koffie in het Cafétorium, de koffieruimte op de zesde etage en het dorpsplein van het departement. Gevierd werd dat Stan Geertman benoemd was tot hoogleraar ‘Planning Support Systemen in de ruimtelijke ordening’. De leerstoel is een zogeheten *endowed chair*, die is ingesteld samen met Vicrea, een grote onderneming in Nederland op het gebied van geo-informatie en communicatietechnologie (geo-ICT). Geertman:

‘ik hoop dat door deze benoeming er meer samenwerking komt, niet alleen tussen de faculteit en Vicrea, maar ook algemener tussen universiteit en bedrijfsleven. Dat doen we nu nog te weinig’.

Stan Geertman (1955) studeerde sociale geografie en planologie in Nijmegen en werd in 1988 docent-onderzoeker in Utrecht. In 1996 promoveerde hij op ‘Ruimtelijke planning en geografische

“Ik heb er heel veel aan gehad. Ik heb het geluk gehad dat ik een hele leuke alumnus trof die echt iets te melden had over ons vakgebied. Hij was zelf nog niet zo lang geleden afgestudeerd en had waardevolle kennis en ervaring. Het geeft me een beter beeld van hoe het is om afgestudeerd te zijn. Omdat ik deze mensen niet in mijn eigen netwerk heb is zo’n mentornetwerk heel nuttig.”

OPROEP: Doet u ook mee?

Graag vragen wij u om deel te nemen aan het Mentornetwerk van de Universiteit Utrecht en mentor te worden voor onze huidige studenten. Voor onze studenten is dit een mooie manier om in aanraking te komen met alumni die dezelfde studie hebben gedaan en nu werkzaam zijn in diverse werkvelden. Als mentor kunt u uw kennis en werkervaring inzetten en advies geven aan de student voor zijn/haar professionele ontwikkeling. U kunt zelf in uw profiel aangeven hoe u contact met de student (mentee) wenst te hebben, online, per telefoon en/of in levende lijve. U kunt zich aanmelden via www.uu.nl/mentornetwerk

informatie; een zoektocht naar een Geo-IT methodologie’. Afgestudeerden die niet een GIS-pad hebben gevolgd, zullen hem zich wellicht herinneren als begeleider, samen met Jos Bierbooms vanaf 2004, van de bachelor-excursie naar Liverpool, Manchester en het Lake District.

Matching bij SGPL: meer betrokkenheid

Niet iedereen die ooit begon met sociale geografie en planologie heeft de studie ook afgemaakt. Elk jaar starten er studenten vol goede moed, om na enige tijd te stoppen. Soms heeft dat te maken met persoonlijke redenen, vaak ook omdat ze er achter komen dat de studie toch niet bij hen past. Om deze uitval terug te dringen, is de Universiteit Utrecht in 2013 begonnen met matching. Wat zijn de ervaringen bij SGPL?

Matching houdt in dat scholieren, wanneer zij een keuze hebben gemaakt voor een bepaalde studie, een traject doorlopen bij die opleiding waarin zij een reëel beeld moeten krijgen van de inhoud van de studie. Naar aanleiding daarvan reflecteren zij op hun keuze, en, is het idee, weten ze beter of de studie past bij hun belangstelling en capaciteiten.

Ook voor SGPL moest een matchingsprogramma worden ontwikkeld. Het nadenken daarover begon met de vraag: wat is de ideale SGPL-student? Dus: wie willen we met de matching juist aanmoedigen om te komen, maar ook: wie willen we nog extra over hun keus laten nadenken omdat SGPL misschien toch niet bij hen past? De vraag leidde tot de conclusie dat dé SGPL-student niet bestaat. Het brede karakter van de opleiding vertaalt zich namelijk in een hele diverse studentenpopulatie, met uiteenlopende interesses en ideeën. Daarom hebben we ons voornamelijk gericht op het neerzetten van een realistisch beeld van de studie, in een programma van 2 halve dagen en in latere jaren 1 hele dag.

Maar ook het neerzetten van zo'n beeld bleek niet eenvoudig. Hoe doe je recht aan het hele vakgebied van SGPL in 1 dag, in 2 hoor- en werkcolleges, als die dag ook nog eens representatief moet zijn voor het 'echte' studeren?

Toch is er de afgelopen drie jaar een afwisselend programma ontwikkeld, met onderwerpen als internationale migratie, forensisme in de Randstad, de concurrentiekracht van regio's en infrastructuur in Europa. Scholieren moeten niet alleen luisteren, maar ook doen. Zo werken ze aan de hand van wetenschappelijke literatuur aan een onderzoeksplan en schrijven ze aan het eind van de dag een essay. Daarnaast wordt er in groepen een gesprek gevoerd over hun motivatie. Zowel docenten als ouderejaarsstudenten zijn beschikbaar om vragen te beantwoorden. Allemaal bedoeld om de scholier een goede, afgewogen keuze te laten maken.

De vraag die dan opkomt is: werkt het ook? Maken scholieren zo een betere keuze en neemt de uitval in het eerste jaar af? Afgelopen jaar zijn de cijfers bekend gemaakt van het eerste cohort dat deel heeft genomen aan de matching. Die cijfers waren voor SGPL zeer opvallend: SGPL had in 2013 het laagste percentage uitval van zowel de faculteit, als van alle matchingsopleidingen. Een groot verschil met voorgaande jaren.

Echter, in hoeverre is dit toe te schrijven aan de matching? Tegelijkertijd met de start ervan is namelijk ook een herziening doorgevoerd in het eerste jaar van het bachelor programma, met twee nieuwe verplichte cursussen die studenten meer houvast bieden. Dat, en natuurlijk bredere ontwikkelingen rondom het afschaffen van de studie-

financiering, heeft waarschijnlijk ook gezorgd voor minder uitval.

Heeft matching dan geen rol gespeeld? Hoewel niet te bewijzen met harde data, denk ik van wel. Misschien niet zozeer als het gaat om het buiten de deur houden van studenten die niet bij de opleiding passen, maar zeker wel als het gaat om binding van startende studenten. Hun studie begint nu eigenlijk eerder: al voor september zijn ze hier geweest, hebben ze thuis artikelen gelezen, hebben ze colleges gevolgd. De eerste prille vriendschappen zijn ontstaan. Of, zoals een scholier zei na afloop van de matching: 'het lijkt wel alsof ik hier al studeer, ik voel me al helemaal thuis'. Die betrokkenheid vergroot de kansen op een goede start. Natuurlijk zijn er ook scholieren geweest die na afloop van de matching hun keuze hebben bijgesteld. Voor het merendeel bevestigt de matching echter hun keuze: dit is wat voor mij! Als zij met deze motivatie in september binnen komen en weten vast te houden, dan is de matching geslaagd.

Nelleke de Jong

Ontwikkelingsstudies vijftig jaar in Utrecht

In 2015 bestaat de specialisatie 'ontwikkelingsstudies' vijftig jaar in Utrecht (Jan Kleinpenning schreef over haar geschiedenis een bijdrage aan het aprilnummer van het tijdschrift Geografie van het KNAG). Dat wordt gevierd op vrijdag 4 september 2015 met een symposium en een grote reünie. Meer weten? Neem contact op met Femke van Noorloos (h.j.vannoerloos@uu.nl) of kijk op de website www.idsa.nl.

Op excursie naar Drenthe, mei 1934

Zo lang als geografie wordt gedoceerd, zo lang zijn er excursies. Voor de oorlog was Drenthe een favoriete bestemming, die zowel werd bezocht door fysisch-geografen onder leiding van prof. Karl Oestreich, als door sociaal-geografen. In mei 1934 bezochten zij vier dagen Emmen, het Drents Plateau, Schoonebeek en de Veenkoloniën; 'Algemeen Leider' (met hoofdletter geschreven) was prof. Louis van Vuuren. Een van de vijftig deelnemers was J. Houtman. In zijn nalatenschap zat nog het programma van de excursie. Enkele grepen daaruit.

De krant *De Rotterdammer* kende een rubriek 'Wetenschappelijke Berichten'. Op 29 mei 1934 opende deze met een relaas over een 'wetenschappelijke zwerftocht door Drenthe'. De krant: 'Men schrijft ons uit Drenthe: De Utrechtsche hoogleraar in de sociale aardrijkskunde, prof. L. van Vuuren, heeft Drenthe "ontdekt". Ons gewest

– dat overigens over wetenschappelijke belangstelling nooit te klagen had...
– gaat thans aan den jongsten tak der erkende wetenschappen zijn diensten bewijzen'.

De (anonieme) schrijver uit Drenthe bericht vervolgens gedetailleerd, in drie afleveringen, over de 'aantrekkelijke vierdaagsche excursie' die hij meemaakte. Behalve deze krantenartikelen, is ook het programma bewaard gebleven. De deelnemers slapen in verschillende hotels, maar de maaltijden, bijeenkomsten en voordrachten hebben alle plaats in de bovenzal van hotel Grimme. De studenten worden door de Leider gemaand altijd stipt op tijd te zijn, want het welslagen van de excursie is daarvan afhankelijk. Het is een waarschuwing die 81 jaar later nog steeds te horen valt op excursies.

Op de eerste dag moet iedereen om zeven uur zich melden op Utrecht Centraal; de trein komt om 10.32 uur aan in Coevorden. De studenten krijgen

dan meteen een fors programma te verwerken tot 's avonds laat. Ik citeer het programma:

'Zoo spoedig mogelijk worden de handkoffertjes voorzien van label met naam op de bussen geladen (lunch apart houden) waarna de tocht begint door het dal van het verbeterde Schoonebeekerdiep onder leiding van Dr. Visscher en Burgemeester Norbruis van Schoonebeek, tot aan de deutsche grens. Daarna bezichtiging van de oude vestigingen en occupatievormen..., daarna terug tot den weg bij het Kerkeind naar het noorden over La Paix, en naar het oosten over Griendsveen naar Klazienaveen... (machinale vervening, oude sphagnumturf). ... Avondeten in Hotel Grimme om half zeven. Om half acht voordracht van Burgemeester Bouma over de sociale structuur en de tegenwoordige moeilijkheden in de gemeente Emmen. Om 9 uur voordracht van houtvester Blokhuis over ... het staatsboschbeheer.'

Twee burgemeesters op een dag: dat zou nu niet meer lukken. Tegenwoordig zou ook meer de nadruk liggen op het zelf verzamelen van informatie en het in groepjes presenteren van de eigen bevindingen, meer dan het passief luisteren naar lokale deskundigen.

Op de laatste avond zal er aldus het programma een 'gezellig samenzijn' in het hotel zijn – waarschijnlijk een bonte avond die uit de hedendaagse excursiecultuur is verdwenen. Maar laat mag het niet worden, want op de laatste dag vertrekken de excursiegangers onder leiding van H.J. Keuning (die het jaar daarvoor was gepromoveerd op een klassiek geworden proefschrift over de Groninger Veenkoloniën, en na de oorlog de oprichter zou worden van de geografie-opleiding in Groningen) om acht uur naar Ter Apel, waar ze de abdij bezichtigen. Vandaar gaan ze door naar Veendam. Het programma besluit:

Van de excursie in 1934 zijn geen foto's bewaard gebleven, maar wel van een excursie in 1925. Utrechtse geografen bezochten toen onder leiding van prof. Oestreich Drenthe.

'Bezichtigen stroocarton- en aardappelmeelfabriek. Van Veendam over Borgercompagnie door het dal van de Hunze naar Annen en vandaar over Eext (beide zeer mooi brinkdorpen; grafkelder en mooie sölle ten zuiden van Eext) en via Rolde naar Assen (Balloër Kuil). Als het er nog af kan eenvoudig avondeten in Hotel Bellevue te Assen.'

Om 18.07 uur pakken de studenten de trein naar Utrecht, waar ze om 20.27 uur aankomen. Uitgeput, mag men aannemen.

*Ben de Pater
(met dank aan Hans Renes)*

Lokale identiteiten in fusiegemeenten

Katwijkers? Dat zijn zuinige protestantse vissers, heel andere mensen dan Rijnsburgers, commercieel ingestelde bloemenjongens die het geld laten rollen. Toch vormen ze vanaf 2006 één gemeente, samen met de Valkenburgers. De Utrechtse sociaal-geografen Kees Terlouw en Maarten Hogenstijn onderzochten wat de rol is van lokale en regionale identiteiten voor lokale gemeenschappen. Hun veldwerk deden ze in de nieuwe gemeenten Katwijk en Goeree-Overflakkee. Die laatste ontstond in 2013 uit vier kleinere gemeenten. Hun rapport, geschreven in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken, verscheen eind april. *'Eerst waren we gewoon wij en nu is het wij en zij'. Gebruik, slijtage en vernieuwing van lokale en regionale identiteiten* is te vinden op internet.

- De hoofdtitel is een citaat uit een van de tientallen interviews, die ze hielden. Een inwoner uit Rijnsburg, tot 2006 een eigen gemeente: 'Wat denk ik [sinds de fusie] veranderd is, eerst waren we gewoon wij en nu is het wij en zij. ... Dat wij-zij is wel sterker geworden heb ik het idee'. Het kan leiden tot 'dorpisme': het eigen dorp behartigt primair zijn eigen belangen in de nieuwe gemeente. De

instelling van dorpsraden kan dat nog versterken. Terlouw en Hogenstijn concluderen dat lokale identiteiten er kunnen 'verdikken' tot 'verzetsidentiteiten'. De nieuwe gemeente Katwijk wil de traditionele lokale identiteiten behouden. Externe invloeden houdt ze graag zo veel mogelijk buiten de deur.

- De fusiegemeente Goeree-Overflakkee daarentegen staat meer open naar de buitenwereld en draagt wel een nieuwe regionale identiteit uit. Vooral ondernemers, afkomstig uit verschillende oude gemeenten op het voormalige eiland, zijn actief in de

'eilandmarketing'. De wereld moet weten dat Goeree-Overflakkee aan de weg timmert. Terlouw en Hogenstijn zien er 'een nieuwe dunne naar buiten gerichte regionale identiteit' ontstaan, terwijl Katwijk zich defensief opstelt: bescherming van de lokale identiteiten is het parool.

Minisymposium 'Geo leert door' woensdag 23 september 2015

Op woensdag 23 september wordt tussen 16.00 en 20.30 voor de derde keer de jaarlijkse het minisymposium 'Geo leert door' georganiseerd voor alumni en aardrijkskundeleraren. Thema's zijn dit keer Europa (naar aanleiding van het onlangs verschenen boek 'Europa: een nieuwe geografie'; zie elders in dit nummer) en door het water bedreigde kuststeden (zoals Jakarta).

Plaats: het Academieggebouw van de UU. Meer informatie over dit minisymposium is binnenkort beschikbaar op de website van Scholing voor professionals www.uu.nl/geo/professionals.

Nieuws van de V.U.G.S.

Beste alumni,

De eerste helft van het verenigingsjaar zit er inmiddels weer op. Het bestuur en de commissies hebben zich weer flink ingezet om leuke activiteiten voor de leden neer te zetten.

De V.U.G.S. heeft de afgelopen maanden weer heel wat inhoudelijke activiteiten georganiseerd. Op 2 december vond er een Binnenlandse Excursie plaats in Eindhoven. Een groep V.U.G.S.-ers heeft hier een bezoek gebracht aan het oud-Philipsterrein Strijp-S en daar een lezing en rondleiding gekregen over ontwikkelingen die daar gaande zijn. Daarnaast is er op 12 januari een lezing verzorgd door Dr. Wouter Jan Verheul over stedelijke iconen. Tijdens de lezing werden vragen beantwoord als: hoe komen dergelijke beeldbepalende projecten tot stand, wat maakt iets tot een stedelijk icoon en hoe belangrijk is de identiteit van een stad voor haar ontwikkeling. Om leden een kijkje in het bedrijfsleven te bieden, is op 24 februari een bedrijfsbezoek geweest in Arnhem bij Companen. Tijdens de lezing werd duidelijk wat een adviesbureau precies doet en

Bedrijfsbezoek bij Companen

vervolgens is de groep ook nog een wijk in geweest om met eigen ogen te zien waar het bedrijf zich onder andere mee bezighoudt.

Naast deze inhoudelijke activiteiten zijn er natuurlijk ook veel ontspannende activiteiten georganiseerd. Zo vindt iedere woensdagavond het maandelijkse

den zullen een groep studenten en een groep docenten cabaret opvoeren over zaken als de vereniging, de universiteit en de houding van studenten.

Voor meer informatie over de V.U.G.S. en de activiteiten die wij voor onze leden, sponsors, donateurs en alumni organiseren kunt u altijd terecht op

Excursie naar het oud Philipsterrein Strijp-S

Geocafé plaats, waren leden onder het genot van een drankje met elkaar kunnen borrelen. Verder zijn de eerstejaars met elkaar op eerstejaarsweekend geweest om elkaar nog beter te leren kennen, zijn er verschillende feesten georganiseerd en vond in begin maart een gala plaats in het Oude Tolhuys.

Daarnaast staan er ook nog een aantal activiteiten later in het jaar gepland die wellicht voor u interessant kunnen zijn. Zo staat op dinsdag 12 mei weer het jaarlijkse symposium op het programma. Dit jaar is het onderwerp 'De Mozaïek van het Midden-Oosten' met onder andere sprekers als Monique Samuel, Drs. Eelko Hooijmaaijers en Chassan Dahhan. De dag zal plaatsvinden in de Tuinzaal van het Centraal Museum. Daarnaast vindt op dinsdag 26 en woensdag 27 mei het Staf-studentencabaret plaats in het Vorstelijk Complex te Utrecht. Tijdens deze avon-

onze website: www.vugs.nl. Wij zijn altijd opzoek naar nieuwe donateurs, sponsors, en contacten bij bedrijven voor het organiseren van bedrijfsbezoeken, lezingen, symposia en andere activiteiten. Als u hier eventueel interesse in heeft dan kunt u contact met ons opnemen via vugs@uu.nl

Met geografische groet, Namens het 93e Bestuur der V.U.G.S.,
Rachel Daelmans *Vice-voorzitter en Commissaris Alumni & Archief*

Docenten tijdens Geocafé met pubquiz

Dictatuur van het protocol

Eindelijk zijn er weer eens bezettingen op de universiteit. Zelf was ik daar niet bij, want ik ben meer iemand van opwinding voor het computerscherm of het luidruchtig fulmineren op de wandelgangen zoals al mijn collega's inmiddels weten. Maar met name het alom oprukkende protocol en toenemende top-down denken op de universiteiten zijn ook mij een doorn in het oog. Terwijl volgens een uitzending van het onvolprezen VPRO-programma Tegenlicht de managers op hun retour zijn en zelfs de politie inmiddels met zelfsturende teams werkt, kiezen de universiteiten voor de tegenovergestelde weg. Alom weten de CVB's wel weer wat goed is voor de mensen. Zo doet de hele universiteit Utrecht inmiddels aan gezondheidsonderzoek. Nu heb ik niets tegen gezondheid. Hoe meer gezondheid hoe beter. Ik ben vóór, maar waarom moet dit nu weer universiteit breed worden aangepakt zodat geografen zich ineens over de gezonde stad moeten buigen en filosoferen over de vraag wat een goede ge-

zondheid nu eigenlijk is? Vergelijkbaar is de wijze waarop universiteit breed de rubric dient te worden ingevoerd. Dit is een uitgebreide Excell worksheet met een gestandaardiseerde lijst van eisen waaraan een scriptie moet voldoen. Het meest opvallende is de onderliggende gedachte dat alle scripties ongeacht de richting hetzelfde zijn en dat ze zijn opgebouwd uit aparte delen die je gewoon kunt aanvinken. Dus probleemstelling OK, conceptueel model OK, bronvermelding OK dus dat is dan een 8. Dat de uniformering geen recht doet aan de onderlinge verschillen wordt niet erkend. Zo zijn er nogal wat scripties die zonder conceptueel model van heel hoog niveau zijn en sowieso dient de scriptie niet als een optelsom van delen te worden beschouwd maar als een holistisch eindproduct. Hetgeen ook blijkt uit experimenten zoals bij geografie ooit door Jan Ritsema van Eck gedaan die telkens merkte dat hij in de praktijk eerst het cijfer vast stelde en dan pas ging kijken hoe dat in de vakjes van rubric paste. Het grappige is nu dat

alle docenten die je erover spreekt het bovenstaande herkennen en bezwaren hebben maar dat het circus toch gewoon doorgaat. Datzelfde geldt voor uitkomsten van visitatiecommissies die allemaal als heilig worden ervaren terwijl er toch wel wat op aan te merken is. Zo moeten we bij (economische) geografie nu een verdragingsprotocol opstellen omdat masterstudenten nog wel eens over de termijn van één jaar heen gaan. Voor zover de vertraging ligt aan de luiheid van de studenten of docenten is daar ook niets mis mee, maar een ieder weet kijkend naar de huidige arbeidsmarkt dat studenten gewoon stageplaatsen stapelen en extra ervaring opdoen omdat ze weten dat elke ervaring meegenomen is om aan de bak te komen. Moet ik nu tegen een student van 22 jaar die alles in één jaar gehaald heeft maar nog wat extra's wil doen zeggen dat dit niet mag van het protocol?

Ton van Rietbergen

Colofon

Jaargang 7
Nummer 1, mei 2015

Universiteit Utrecht
Faculteit Geowetenschappen
Departement Sociale Geografie &
Planologie
Postbus 80115
3508 TC UTRECHT
www.uu.nl/geo/alumni

Contactpersoon
Erika P. van Middelkoop
Coördinator Alumnibeleid SG&PL
Telefoon 030 253 20 86
E-mail e.p.vanmiddelkoop@uu.nl

Grafische vormgeving
C&M | (Carto-)grafische Vormgeving
[8889] Margot Stoete

Fotografie
C&M GEO, Shutterstock-Anton Balazh,
SGPL, VUGS

Doorgeven adreswijziging/Aanmelden alumni

Adreswijziging:

Staat u al als alumnus/reünist V.U.G.S. geregistreerd, maar gaat u verhuizen, dan kunt u uw adreswijziging doorgeven aan: Universiteit Utrecht, Faculteit Geowetenschappen, departement SG&PL t.a.v. Erika P. van Middelkoop, Postbus 80115 3508 TC Utrecht of per e-mail: e.p.vanmiddelkoop@uu.nl

Aanmelden alumni:

Ons adressenbestand zal zeker niet compleet zijn. Mocht u nog weten dat jaar- en/of studiegenoten deze informatie niet krijgen, maar wel graag op de hoogte blijven, laat ons dat dan weten, dan zullen wij zorgen dat zij in het bestand opgenomen worden. Op onze website staat een aanmeldformulier waar u uw gegevens kunt invullen www.uu.nl/geo/alumni.

LinkedIn – Meldt u aan!

Naast het adressenbestand is er ook een LinkedIn pagina alumni sociale geografie en planologie universiteit Utrecht (www.linkedin.com/groups/). Al ruim 1.400 alumni zijn u voor gegaan. Ook via deze pagina wordt u op de hoogte gehouden van allerlei activiteiten en discussies.